

[a6va] *Hoe die coninck van Castillen trouwede die coninginne van Algarbe ende leydese in Castillen met Ar-[a6vb]tus, haren sone, die Olyvier seere wel gbelijck was.* ¹

Capittel .IIIJ. ²

[b1ra] [D]ie ambassadoers bedancten der coninghinnen ende die gheene van haren edelen rade, seggende dat si haer luden antwoerde doen soude voor haren coni[n]ck ³ ende heere, dye seer wel te vreden wesen soude van deser conclusien, alsoe si meenden. ⁴ Ende doe tot haer luder versoeken worden si ghebrocht voor dye coninghinne, aen welcker si orlof namen, ende so deden si oeck aen die ander vrouwen ende joncfrouwen. ⁵ Ende na dat si oerlof ghenomen hadden, des anderen daghes des morgens soe reysden si wech. ⁶ Maer daer sonder en wast nyet eer si wech reysden, ⁷ sy en ontfinghen vander coni[n]ginnen ⁸ veel costelike ghiften. ⁹

Van haer luden dachvaerden en soude ick u niet konnen ghesegghen, maer si reysden soe verre dat si quamen inder steden daer op dye tijt die coninck woenachtich was. ¹⁰ Ende ter stont van dat si of gheseten waren in haer luden herberghe, sonder enich ander dinck te doen soe ghinghen sy van daen voor den coninck, die welc hem luden verbeide. ¹¹ Ende na dat si hem reverencie ghedaen hadden, soe

1. Jan van Ghelen 1576: gheleec

2. ¶ Comment le roy de castille espousa la royne d'algarbe et la mena en castille avec Artus qui ressembloit Oliuier

3. Homburch [1510]: coniuck

4. Les ambassadeurs remercierent la royne et ceulx de son noble conseil disant quilz feroient leur rapport enuers leur roy et seigneur qui bien content seroit de ceste conclusion ainsi comme aduis leur estoit.

5. Et lors a leur requeste furent menez par deuers la royne / de la quelle ilz prindrent conge si firent ilz aux aultres dames et damoisselles

6. Et apres le conge pris le lendemain au matin partirent.

7. Maer ... reysden: Maar voordat zij vertrokken

8. Homburch [1510]: coniuginnen

9. mes ce ne fut pas que auant le departement la royne ne leur enuoyast plusieurs grans et nobles dons

10. De leur chemin et iornee ne vous sauoye racompter mais tant allerent quilz arriuerent en la ville en la quelle pour celle heure le roy demouroit.

11. Incontinent quilz furent descendus en leur hostelz sans aultre chose faire partirent de

vertelden si hem int langhe hoe ende wat si ghedaen ende verworven hadden, waer of dye coninck seer wel te vreden was. ¹ Ende van dier uren soe bedocht hi te reisen bynnen drie weken oft binnen eenre maent om te gaen sekeren ² ende te trouwen ende te halen sijn wijf. ³ Ende alsoe als dyt gheseyt was, soe [w]ort ⁴ dat ghedaen. ⁵ Ende hij reysde derwaert met cleine menichte van volcke ende ontboet sijn coemste der coninginnen, die hem seer rijkelick ende hoghelic ontfinc. ⁶ Ende dese bruyloft was soe chierlic, so costelic ende soe wel gedaen datment niet bet en soude moghen doen. ⁷ [b1rb] Den jonghen Artus met alle sinen sinnen toende chyere ⁸ den coninc, sinen schonen vader. ⁹ Ende als hem die coninc aensach, soe en docht hem anders niet, hi en hadde Olyvier, sinen soen, gesien, want van ouden ende van allen maechsele geleeck hi hem seer wel dattet seer een dinc was, waer of die edele mannen die met den coninck van Castyllen waren, hem seer verwonder[den]. ¹⁰

Nae dat die feeste vander bruyloft gheleden was, ende doe die coninck daer een maent of twee gheweest hadde, soe stelde hi daer eenen notabelen ende seer vromen ridder, dien hi ordineerde ende beval te

la et allerent deuers le roy le quel les attendoit

1. Et apres ce quilz eurent fait la reuerence ilz conterent laffaire tout au long et comment ilz auoient besoigne dont le roy fut trescontent

2. sekeren: (zich) verloven

3. et de ceste heure se delibera de partir dedens .iii sepmaines ou vng moys pour aller fiancer et espouser et querir sa femme

4. Homburch [1510]: voort

5. Et ainsi comme il dist ce fut fait

6. et sen partist a petite compagnie et manda sa venue a la royne la quelle tresnoblement le receut

7. et furent les nopces faites si excellentes quon ne pourroit [a7v] mieulx

8. toende chyere: toonde een blij gelaat

9. Le ieune Artus de tout son sens faisoit chere au roy son beau pere — schonen vader: schoonvader (stiefvader, pleegvader)

10. et aussi il ne sembloit pas au roy que quant il le veoit quil ne vist son filz oliuier / car de eage et de toute stature luy ressembloit tant bien que ce sembloit vne mesme chose dont les nobles hommes qui avec le roy de castille estoient venus se donnerent grant merueille — Homburch [1510]: verwonderende — verbeterd naar Jan van Ghelen 1576. — Ook in het origineel wordt geen reden gegeven waarom beide jongens als twee druppels water op elkaar lijken. — Met in het achterhoofd *Floire et Blanceflor* zou men kunnen denken dat zij in dezelfde nacht verwekt en op dezelfde dag geboren zijn.

wesen een regent ¹ ende beschermer van dat conincrijk van Algarbe. ² Ende daer nae reysde hi wech ende leyde sijn wijf met hem ende Artus sine[n] ³ schonen sone, ende si quamen in Castillen in dye stadt daer dye coninck sijn principael woenstadt hadde, daer si soe rijckelick ende soe wel ontfanghen waren dat men dat niet beter soude ghedaen moeghen hebben. ⁴ Want si quamen aen ⁵ in dat conincrijk van Castyllen, daer dye coninghinne ende een yeghelijcke van haren gheselschappe seere eerlijcken onthaelt waren, die coninc van Castillen dede een ghebot doen datmen Artus, sinen soone vander coninghinnen, alsulcken staet soude gheven ende min noch meer gheregeert ⁶ [en] ⁷ soude worden dan sijn eenighe soone Olyvier. ⁸ Ende van dier tijt voort waren si te samen op ghevoedet, ende si beminden malcanderen soe seere datte[t] ⁹ nyemant en soude hebben moghen uut spreken, als ghij hyer nae wel horen sult moghen. ¹⁰ Ende op mijnre trouwen sy hadden des wel redene, want si waren malcanderen soe ghelijke van aensichte ende van allen maec-[b1va]sele

1. regent: een geïnspireerde vertaling van “commis” dat vermoedelijk / mogelijk corrupt is voor ‘connestable’, zoals zowel het handschrift Gent 470, fol. 10r, als het handschrift BnF fr. 24385, fol. 7v, op deze plaats leest.

2. *Après que la feste des nopces fut passee et que le roy eut la este vng moys ou deux il commist vng tresuailant et notable cheualier quil ordonna estre commis et garde du royaulme dalgarbe*

3. Homburch [1510]: sineu

4. *et puys partit et emmena sa femme et artus son beau filz et sen vindrent en castille ou la royne conuoyee et chascun deulx estoit si bien quon ne pourroit plus.*

5. Dezelfde lezing in Jan van Ghelen 1576. De vertaler, mogelijk onder invloed van het hierboven staande “ende si quamen in”, geeft het origineel hier niet goed weer. Lees: *Want nadat zij aangekomen waren in het koninkrijk Castyllen [...].*

6. Artus krijgt officieel als stiefzoon van de koning van Castillen dezelfde status en dezelfde gelijkwaardige behandeling als zijn natuurlijke zoon Olivier. Desondanks zal de kritische lezer van deze historie merken dat er wel degelijk sprake is van een hiërarchisch verschil tussen beide ‘broers’. Olivier is en blijft superieur aan Artus.

7. [en] ontbreekt in Homburch [1510] — aangevuld en verbeterd naar Jan van Ghelen 1576.

8. *car eulx ar[riu]ez en castille en la ville ou le roy auoit sa principalle demourance ilz firent commandement que artus filz de la royne eust tel etat et fut ne plus ne moins gouerne comme son propre filz Oliuier.*

9. Homburch [1510]: datter

10. *pour quoy de ceste heure en a[u]ant ilz furent nourys ensemble et sentraimerent tant que nul ne le pourroit plus deuiser comment si pourres oyr.*

des lijfs datmen somtijt die een vanden ander niet onderkennen en mochte. ¹

1. Et sur ma foy il auoient bien cause car ilz estoient si semblables que on ne sauoit aucune foy cognoistre lung pour laultre